

ORTADOĞU GÜNDEMİ

9-15 Ağustos 2021

2021

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Birleşmiş Milletler Suriye Özel Temsilcisi Geir Pedersen, Dera'daki kuşatma benzeri durumun son bulması için açıklama yaptı. Pedersen, sivillerin yakıt, gıda ve ilaç sıkıntısı çektiğine değindi.¹

Birleşmiş Milletlerin çocuk ajansı UNICEF, temmuz ayının başından bu yana devam eden şiddet olaylarının en az 45 çocuğun ölümüne ve yaralanmasına neden olduğunu duyurdu. Ajans, çatışmanın taraflarını çocukları her daim korumaya çağırdı.²

Türk ve Rus askerî heyetleri, Alluk Su İstasyonu ve Mabruka Santrali'nde su kesintilerinin nedenini araştırmak üzere ortak inceleme yaptı. Yetkililer Haseke kentindeki su ve elektrik kesintilerine çözüm bulmak için iş birliği yapmayı kabul etti.³

• Suriye Rejimi

Suriye Cumhurbaşkanlığı tarafından salı günü yapılan açıklamada, Beşar Esad'ın Başbakan Hüseyin Arnus başkanlığında yeni bir hükûmet kurmak için bir kararname çıkardığı bilgisi paylaşıldı. Hüseyin Arnus'un başkanlığında tekrar kurulan rejimin 29 bakanlıktan oluşan kabinesinde sadece 5 isim değişti. Rejimin İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Savunma Bakanlığını yürüten isimlerse değişmedi. Onaylanan kabinede mayısta düzenlenen devlet başkanı seçimindeki rakibi Abdullah Sellum Abdullah, "devlet bakanı" olarak görev aldı.⁴

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ned Price, günlük basın brifinginde 9 yıldır rehin tutulan Amerikalı gazeteci Austin Tice hakkında bir açıklama yaptı. Price, "Austin'in salıverilmesi, eve dönüşü fazlasıyla gecikti. Suriye'ye, Austin Tice'in ve Suriye'de rehin tutulan tüm Amerikalı vatandaşlarının serbest bırakılmasına yardım etmesi çağırısı yapıyoruz" dedi.⁵

• Fırat'ın Doğusu

Suriye'nin kuzeydoğusunu işgal eden YPG, Haseke vilayetine bağlı Kamışlı ilçesinde son 2 haftada 13 ve 16 yaşlarında 2 kız çocuğunu silahlı kadrosuna katmak için kaçırdı. Terör örgütü YPG daha önceki dönemlerde de Haseke vilayetinde çok sayıda kız çocuğunu kaçırmış, zorla silahlı kadrosuna katmıştı.⁶

1 <https://www.al-monitor.com/originals/2021/08/un-syria-envoy-urges-end-siege-situation-daraa>

2 <https://www.unicef.org/press-releases/escalation-violence-syria-kills-and-injures-45-children-beginning-july>

3 <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-russia-conduct-joint-work-for-water-in-syria-166941>

4 <https://www.dailysabah.com/world/syrian-crisis/syrias-assad-issues-decree-to-form-new-government>

5 <https://www.france24.com/en/live-news/20210811-us-says-syria-can-free-missing-journalist-tice>

6 <https://www.trt.net.tr/francais/moyen-orient/2021/08/12/syrie-l-ygp-pkk-kidnappe-deux-adolescentes-pour-les-enroller-de-force-1690184>

YPG'nin kontrolü altında bulunan "Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi" İsviçre'nin Cenevre kentinde temsilcilik açtı. Temsilciliğin açılışı dolayısıyla YPG tarafından yayımlanan açıklamada amacın Avrupa ülkeleriyle ilişkileri daha da iyileştirmek olduğu ifade edildi. Cenevre Ofisi ile birlikte sözde özerk yönetimin yurt dışında 7. temsilciliği açılmış oldu.⁷ Türkiye, Cenevre'de YPG terör örgütü ile bağlantılı bu temsilciliğin açılması nedeniyle İsviçre'yi protesto etti. İsviçre'nin Ankara Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Dışişleri Bakanlığına davet edildi ve kendisinden konu ile ilgili izahat istendi. "Kanlı terör örgütünün ve iltisaklı gruplarının dernek ya da sivil toplum örgütü gibi isimler altında propaganda ve meşruiyet kazanma girişimlerine hiçbir şekilde izin verilmemesi ve terör propagandasına derhâl son verilmesi gerektiği" vurgulandı.⁸

Türkiye ile Rusya, Haseke'nin su ve elektrik sorununun çözülmesi konusunda anlaşma sağladı. Türk ve Rus askerî heyetlerinin vardığı anlaşma sonucunda, Barış Pınarı Harekâtı bölgesinde yaşayan 200 bin sivil elektriğe, Haseke-Tel Temir hattındaki halk da içme suyuna kavuştu.⁹

Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan El Hol Kampı'nda geçtiğimiz hafta sonu Iraklı mültecilere yönelik silahlı bir saldırı gerçekleştirildi. IŞİD tarafından düzenlendiği tahmin edilen saldırıda, 1 Iraklı mülteci hayatını kaybetti, 3 Iraklı mülteci ise ağır yaralandı. Nisan ayının ortasından bu yana El Hol Kampı'nda öldürülenlerin sayısı ise 25'e ulaştı.¹⁰

• Güney Suriye

Suriye'nin güneyindeki Dera ilinde, Rusya arabuluculuğunda toplanan Esad rejimi heyetiyle Dera'daki uzlaşma merkezi arasında geçen ay yapılan ateşkesin iki hafta daha uzatılması kararlaştırıldı. Ateşkesin 15 Ağustos'tan itibaren yürürlüğe girdiği ve Dera ili çevresinde Rus ordusunun devriye yapacağı aktarıldı.¹¹ Ancak ateşkes anlaşmasına varılmasından saatler sonra Suriye rejimi güçleri tarafından kuşatma altındaki Dera şehrini hedef aldı. Beşar Esad'ın kardeşi Mahir Esad'ın komutasındaki Dördüncü Tümen, Dera'nın Tarık es-Sad bölgesini havan toplarıyla bombaladı.¹²

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

İdlib'in yanı sıra Halep ve Lazkiye kırsalında rejim ve silahlı muhalif unsurlar arasında çatışmalar meydana geldi. 11 Ağustos 2021'de İdlib'in güney kırsalında meydana gelen

7 <https://www.middleeastmonitor.com/20210810-kurdish-militia-opens-office-in-geneva-to-build-relations-with-europe/>

8 https://www.mfa.gov.tr/no_-272_-isvicre-nin-cenevre-kentinde-pkk-ypg-teror-orgutu-iltisakli-sozde-bir-temsilcilik-acilmasi-hk.tr.mfa

9 <https://english.alaraby.co.uk/news/russia-turkey-reach-deal-end-ne-syria-water-power-cuts>

10 <https://www.voanews.com/extremism-watch/iraqi-refugees-alarmed-increasing-violence-syrias-al-hol-camp>

11 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/derada-gecen-ay-varilan-ateskes-iki-hafta-daha-uzatildi/2335624>

12 <https://english.alaraby.co.uk/news/syrian-regime-militias-bomb-daraa-after-ceasefire-announced>

çatışmalarda bir rejim askeri etkisiz hâle getirildi. Halep kırsalındaki Kafr Nuran köyündeyse rejimin bombardımanı sonucu bir sivil hayatını kaybetti. Rejimin İdlib kırsalına düzenlediği benzer bir saldırıda ise bir sivil yaralandı. Rejimin İdlib ve çevresine yaptığı saldırılarda Lazkiye kırsalındaki el-Barza köyü de hedef alındı ve bu saldırılarda bir sivil hayatını kaybetti.¹³

Barış Pınarı Harekâtı bölgesinde bir SMO askeri YPG tarafından hedef alınarak keskin nişancı atışıyla öldürüldü. Bunun üzerine SMO birlikleri tarafından YPG militanlarının yoğun şekilde bulunduğu Tel Temir-Kamışlı bölgesinin bağlantı yolundaki Dirdara köyü havan ve top atışlarıyla vuruldu.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

2021'in Ağustos ayı sonunda Irak'ta düzenlenecek olan "Bölgesel Komşu Ülkeler Zirvesi" için hazırlıkların tamamlandığı belirtilmektedir. Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin bakanlarıyla mektup göndererek Irak'ın birçok komşu ve müttefikini davet ettiği zirve için Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin Türkiye'yi ziyaret ederek Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a Kazimi'nin gönderdiği davetiyeyi sunmuştur. Zirveye Suriye'nin davet edilmediği belirtilmektedir.¹⁴ Diğer taraftan Başbakan Kazimi'nin Katar Emiri Temim bin Hamid el-Sani'yi de söz konusu zirveye davet ettiği aktarılırken Katar Emiri el-Sani ile bir araya gelen Irak Ulusal Güvenlik Danışmanı Kasım el-Araci'nin Kazimi'nin resmî davet mektubunu Katar Emiri'ne ilettiği belirtilmiştir.¹⁵ Bununla birlikte zirvenin ana gündem maddesine ilişkin açıklama yapan Irak Hükûmet Sözcüsü Hasan Nazım, Irak'ın ve bölgenin güvenliği konusunun ana gündem maddesi olacağını bildirerek zirve kapsamında ekonomi ve iklim alanlarında birçok önemli kararın da alınacağını ifade etmiştir.¹⁶

Başbakan Kazimi ve Irak Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi seçim dosyası dâhil olmak üzere birçok konuyu görüşmek üzere 12 Ağustos 2021 tarihinde bir araya gelmiştir. Başbakan ve Parlamento Başkanı'nın gündeminde seçimler, güncel gelişmeler, yasama ve yürütme arasındaki koordinasyon, Irak'ın her bölgesinde vatandaşa hizmet ve yeniden yapılanma gibi başlıkların ele alındığı belirtilmektedir.¹⁷

Pakistan Dışişleri Bakanı Mahmud Kureşi ile Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin İslamabad'da bir görüşme gerçekleştirmiştir. Pakistan şirketlerinin Irak'taki yatırımlarının umut verici olduğunu belirten Hüseyin, üniversitelerin eşleştirilmesinin, iki ülke arasındaki kültürel alışverişin artmasına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bakanlar arasındaki toplantıda, Irak'ın

13 <https://www.syriahr.com/en/220668/>

14 <https://www.basnews.com/tr/babat/706787>

15 <https://www.basnews.com/en/babat/707123>

16 <https://www.facebook.com/697288953791648/posts/1774093649444501/>

17 <https://baghdadtoday.news/news/161530/> ملف الانتخابات-على طاولة

tarım sektörünü, inanç turizmini güçlendirmek, Irak'taki kutsal bölgeleri ziyaret etmek isteyen Pakistanlı ziyaretçilere giriş vizesi verilmesini kolaylaştırmak, Bağdat ve İslamabad arasında doğrudan uçuş imkânı sağlanması ve iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari iş birliğinin arttırılması görüşülmüştür.¹⁸

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Irak İslam Partisi Genel Sekreteri Raşid el-Azzavi ile bir görüşme gerçekleştirmiştir. Siyaset, ekonomi ve güvenlik alanlarındaki güncel gelişmelerin ele alındığı toplantıda seçimler konusunda da açıklamalar yapılmıştır. Seçimlerin, Irak halkının özgür iradesini temsil ettiği ve dürüstlük, adalet normları çerçevesinde yapılacak seçimlerin halkın güvenini sağlamlaştıracığı belirtilmiştir.¹⁹

Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr, Anbar Valiliği çevresinde yapılan gösterilerin “cahilce düzenlendiğini ve mezhepler arası çatışmayı arttırmaya” hizmet ettiğini açıklamıştır. Bazı kişilerin, uyuyan nifakı uyandırmaya çalıştıklarını belirten Sadr, bu kişilerin masum insanları kullandığı konusunda uyarıda bulunmuştur.²⁰

Irak'taki son gelişmelerin ve gündemdeki konuların tartışıldığı olağan Bakanlar Kurulu toplantısında, yeni tip koronavirüs (Covid-19) aşılı için acil durum planının onaylanması, Irak ulusal güvenliğine ilişkin yasa taslağının onaylanması, Kültür Bakanlığı tarafından belirlenen miras yapılarına ilişkin hizmet ve sürdürülebilirlik tavsiyelerinin onaylanması konuları görüşülmüştür.²¹

• Güvenlik

Haşdi Şaabi çatısı altında yer alan ve Irak'taki milis gruplardan birisi olan Nuceba Hareketi Genel Sekreter Yardımcısı ve Sözcüsü Nasır el-Şammari, “Irak topraklarının işgal edilmesi noktasında ABD ile Türkiye'yi aynı görüyoruz” açıklamasında bulunmuştur. Bu doğrultuda resmi Twitter hesabından açıklama yapan el-Şammari Irak halkı, parlamentosu ve hükûmetinin bir an önce bu “işgale” son vermesi gerektiğini ifade etmiştir.²²

Bağdat Operasyon Komutanlığı, Bağdat'ın kuzeyinde yer alan Termiye bölgesinde, terör örgütü IŞİD liderlerinin öldürüldüğünü duyurmuştur. Ömer Cevad el-Meşhedani'nin bir intihar bombacısını el-Vehilat pazarına nakletmekten sorumlu olduğu belirtilmektedir. Teröristleri engellemek için çıkan çatışmada el-Meşhedani öldürülmüş ve iki Irak askeri hayatını kaybetmiştir.²³

18 <https://www.iraq-businessnews.com/2021/08/12/iraq-and-pakistan-to-increase-cooperation/>

19 <https://baghdadtoday.news/news/161492/الزاهة-ضرورة-ضمنان-النزاهة>

20 <https://ina.iq/eng/13346-al-sadr-demonstrations-in-anbar-are-an-attempt-to-stir-up-sectarian-strife.html>

21 <https://gds.gov.iq/the-prime-minister-announces-completes-the-registration-of-plots-of-land-within-the-dari-project/>

22 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/10082021>

23 <https://nahrainnet.net/?p=66148>

Kerkük vilayetindeki Bay Hasan Petrol Sahası'na patlayıcı bir cihazla saldırıda bulunulmuştur. Saldırının terör örgütü IŞİD üyeleri tarafından gerçekleştirildiği düşünülmektedir. Söz konusu saldırıda herhangi bir hasarın meydana gelmediği belirtilirken terör örgütü IŞİD'in son aylarda "Ölüm Üçgeni" olarak adlandırılan Kerkük, Selahaddin ve Diyala arasındaki bölgede saldırılarını arttırdığının altı çizilmiştir.²⁴

Irak Savunma Bakanlığı ve Peşmerge Bakanlığı, ülkedeki güvenlik boşluğunun doldurulması için ordu ve Peşmerge arasında iki ortak tugay kurulması ve iki tugaya mali bütçe sağlanmasıyla ilgili görüşmede bulunmuştur.²⁵

IKBY Başkan Yardımcısı Şeyh Cafer Şeyh Mustafa, Hollanda Başkonsolosu Hans Akerboom, Hollanda askerî danışmanı Jan ten Hove ve beraberindeki heyetle Peşmerge'nin yapılmasına ilişkin düzenlemeleri görüşmüştür.²⁶ Hollanda Erbil Başkonsolosluğu Askerî Danışmanı Albay Jan ten Hove, 2021'in Haziran ayında IKBY'nin askerî yapılanması için 26 proje hazırlandığını açıklamıştı.²⁷

Kerbela Belediye Başkanı Abir Salim el-Hafaci seçim kampanyaları denetleme esnasında vurularak öldürülmüştür.²⁸ Katil zanlısı cinayet mahalline tekrar getirildiğinde kendisiyle Başbakan Kazimi görüşmüştür. Kazimi, kimsenin yasaların üzerinde olmadığını ve Irak'ta kaosu sürmesine izin vermeyeceğini vurgulamıştır.²⁹

• Ekonomi

Milletvekili ve Maliye Komitesi üyesi Şirvan Mirza, Bağdat hükûmetinin Erbil'e her ay ödemesi gereken 200 milyar dinarın, Başbakan Kazimi'nin isteği üzerine, temmuz ayında ödendiğini fakat ağustos ayında ödenip ödenmeyeceğinin belli olmadığını belirtmiştir. Mirza, Irak Maliye Bakanı'nın her ay IKBY'ye para göndermesine engel olduğunu ve Maliye Bakanı'nın IKBY'nin Irak hükûmetine borçlu olduğuna inandığını belirtmiştir.³⁰

İskoçya merkezli uluslararası danışmanlık ve mühendislik şirketi Wood, Irak'taki büyük bir petrol sahasında uzman mühendislik hizmeti sunmak için beş yıllık bir sözleşme imzalandığını duyurmuştur. Sözleşmenin, şirketin Dubai'deki mühendislik ofisi tarafından destekleneceği ve Wood'un Basra'daki ülke içi ekipleri tarafından uygulanacağı belirtilmektedir. Daha önce Batı Kurna 1 bölgesinde çalışmış olan şirket, imzalanan projenin hangi sahayı kapsadığını ve maddi değerinin ne kadar olduğu konusunda açıklama yapmamıştır.³¹

24 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/daesh-isis-militants-attack-oilfield-in-iraq-s-kirkuk/2335636>

25 <https://www.pukmedia.com/EN/Details/68579>

26 <https://www.pukmedia.com/EN/Details/68577>

27 <https://m.nerinaazad.cc/tr/news/actual/peshmerge/uluslararası-koalisyon-dan-pesmerge-guclerinin-askeri-yapilanmasi-icin-26-proje>

28 <https://www.arabnews.com/node/1909011/middle-east>

29 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/2021/08/11/iraqi-pm-confronts-suspected-killer-of-karbala-mayor-and-vows-justice/>

30 <https://www.pukmedia.com/EN/Details/68526>

31 <https://www.iraq-businessnews.com/2021/08/11/wood-wins-5-year-contract-in-iraq/>

Irak Maliye Bakanı Ali Abdul Amir Allavi, vergilerin yüzdelik dilimleri hakkında yeni bir yasanın gerekliliğini vurgulamıştır. Irak vergi kanununun 1922 yılında çıkarılan İngiliz vergi kanununun bir kopyası olduğunu belirten Allavi, son bir yılda toplanan vergiler için vergi oranının devletin milli hasılasının yüzde 1'i olduğuna dikkat çekerek, bunun küçük bir yüzde olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Allavi, bazı yabancı şirketlerin vergi kaçakçılığı yaptığının tespit edildiğini de sözlerine eklemiştir.³²

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Dünya Bankası tarafından hazırlanan bir araştırmada Irak'ta ortalama yaşam süresinin 71 yıl olduğu belirlenmiştir. Iraklı erkeklerin ortalama ömrü 69 yıl, kadınların ortalama ömrü ise 73 yıl olarak belirtilmektedir.³³

Irak hükûmeti, yurt dışına kaçak yollarla geçerken Belarus-Litvanya sınırında mahsur kalan 240 vatandaşını ülkeye geri getirmiştir. Sınırdaki mahsur kalan 240 kaçak göçmenin yanı sıra Litvanya güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu yaşamını yitiren Iraklı Cafer Haris'in cenazesi de ülkesine gönderilmiştir. Avrupa Birliği (AB), Irak hükûmetini toplu halde kaçak göçmenlerin Avrupa'ya gelişini engellemekle suçlamaktadır. AB, bu eleştiriler ardından Bağdat-Minsk arası uçak seferlerini durdurma kararı almıştı.³⁴

ABD'nin Irak Büyükelçisi Matthew Tueller, Covid-19 ile mücadele için ABD'nin IKBY'ye aşı sağlayacağını belirtmiştir.³⁵ Beyaz Saray'dan bir yetkili ABD'nin Bağdat'a yarım milyon doz Pfizer aşısı sağlamak için çalıştığını açıklamıştır.³⁶

IKBY'nin Çemçemal bölgesinde su sorununu çözmek için yedi milyar doların üzerinde bütçe tahsis ettiği açıklanmıştır. Projenin özellikle Goptapa-Çemçemal su projesi için fon oluşturacağı belirtilmektedir.³⁷ KYB Eş Başkanı Bafel Talabani'nin de içme suyu kaynaklarının artırılması ve bazı teknik sorunların çözülmesi amacıyla Süleymaniye Su Müdürlüğüne bütçe tahsis ettiği belirtilmektedir.³⁸

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Türkmen Karar Partisi Başkanı Kerim Zeynel Özel, basına verdiği bir röportajda Irak ve Türkmen siyasetine dair güncel gelişmeler hakkında açıklamalarda bulundu. Karar Partisi ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) arasında son dönemde yakınlaşmalar olduğunu dile getiren Zeynel,

32 <https://ina.iq/eng/13356-minister-of-finance-emphasizes-the-importance-of-adopting-a-new-tax-law.html>

33 <https://www.pukmedia.com/EN/Details/68545>

34 <https://www.basnews.com/tr/babat/706558>

35 <https://www.pukmedia.com/EN/Details/68540>

36 <https://baghdadtoday.news/ar/news/161552/واشنطن-تزود-بغداد-بنصف-مليون-جرعة-لقاح-كوفيد-19>

37 <https://www.pukmedia.com/EN/Details/68568>

38 <https://www.pukmedia.com/EN/Details/68530>

yalnızca Karar Partisi ile değil Irak'taki çoğu Türkmen siyasi partiler ile ITC'nin diyalogunun olumlu anlamda değişmeye başladığını belirtti.

10 Ekim'deki seçimlere ve bu kapsamda kurulan Irak Türkmenler Cephesi Koalisyonuna da değinen Özel, yeni sistemde Kerkük'ün üç seçim bölgesine ayrıldığını, kendilerinin bu sistemi arzu etmediğini ancak bir şekilde bu sistemle karşı karşıya kaldıklarını dile getirdi. Özel, geçmiş dönemlerde Türkmenler ayrı partilerde çok sayıda oya ulaştığını ancak bu ayrı aday olma hususunun Türkmen siyasetine önceki seçimlerde zarar verdiğini belirterek bu durumun aksine gelecek seçimler için çoğu Türkmen'in bir araya gelebildiğini ifade etti.³⁹

ITC Yürütme Kurulu Erbil Bürosu, Erbil'de Türkmen gençlerle bir araya gelerek "Türkmen Siyasetinde Gençlerin Rolü" başlıklı bir konferans düzenledi. Konferansın, Türkmen gençlerinin Türkmen siyasi hareketine katkılarını artırmak ve bu kapsamda taleplerinin de dinlenilmesi amacıyla düzenlendiği bildirildi. Konferansın ardından basına açıklama yapan IKBY Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bakan Aydın Maruf, gelecek dönemde Türkmenlerin Irak siyasetinde daha başarılı olabilmek için gençlere mutlaka kapılar açılması gerektiğini, kendilerinin de bu kapsamda çalışmalar yürüttüğünü dile getirdi.⁴⁰

Irak Başbakanı Mustafa Kazımi, beraberindeki heyet ile birlikte Musul'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaretin ardından sosyal medya hesabından açıklama yapan ITC Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Kerkük'teki mevcut durumu ele almak ve Kerkük Havalimanı'nın açılışını gerçekleştirmek için Başbakan Kazımi'nin bir sonraki ziyaretini Kerkük'e yapmasını beklediklerini dile getirdi.⁴¹

Türkmen Adalet Partisi Başkanı Sabah Hüseyinoğlu, basına verdiği bir röportajında Türkmen siyasetine dair güncel gelişmeler hakkında açıklamalarda bulundu. Hüseyinoğlu, Adalet Partisi olarak geniş kapsamlı bir konferans düzenlemek istediklerini ve bu konferansta partinin vizyonunu toplam belli aşamada ilan etmek istediklerini belirtti. Türkmenlerin Irak'ın en stratejik bölgesinde yer aldıklarını, özellikle petrolün yer aldığı coğrafyanın üzerinde bulunduklarını ancak gerek 1918 sonrası gerekse de 2003 sonrası dönemde sürekli olarak dışlandıklarını ifade etti.

Gelecek seçimlerin düzenlenip düzenlenemeyeceği üzerine de açıklamalarda bulunan Hüseyinoğlu, seçimlerin olabilmesi önünde seçim yasasındaki eksiklikler, seçim komiserliklerinin yapısındaki düzensizlikler ve genel olarak seçime yönelik hükûmetin faaliyetlerinde hâlen çok sayıda engel olduğunu dile getirdi. Örnek olarak Kerkük'teki Bağımsız Yüksek Seçim Komiserliği Ofisinin Türkmenlere karşıt bir yapıda oluşturulduğunu, bunun seçimlerin önünde Kerkük için engel oluşturduğunu vurguladı.

39 https://www.facebook.com/watch/live/?v=533118874695308&ref=watch_permalink

40 https://twitter.com/aydn_maruf/status/1426649944912506882?s=20

41 <https://twitter.com/Ersatsalihi/status/1427170551924154370?s=20>

• Güvenlik

Irak Savunma Bakanlığı ve Peşmerge Bakanlığından heyetler Erbil'de bir araya gelerek tartışmalı bölgelerde oluşturulması planlanan ortak tugayların hangi esaslar üzerine gerçekleşeceğine dair konuları ele aldı.

Görüşmelere katılan Irak heyetinde, Irak Ortak Operasyonlar Merkezi Komutan Yardımcısı General Abdulemir Şemeri, Irak Genelkurmay Başkanı Yardımcısı Kays Rahim ve Ortak Operasyonlar Merkezi Planlama Dairesi Müdürü Said Naim'in yer aldığı, Peşmerge Bakanlığı adına ise Peşmerge Bakanlığı Genel Sekreteri Cabbar Yaver, Peşmerge Genelkurmay Başkanı Cemal Eminki, Peşmerge Genelkurmay Başkan Yardımcısı Kahraman Kemal ve Peşmerge Bakanlığı Genel İlişkiler ve Koordinasyon Odası Müdürü Hejar Emir'in hazır bulunduğu belirtildi.

Görüşmede özellikle tartışmalı bölgelerde terör örgütü IŞİD'in oluşturduğu güvenlik boşluklarının önüne geçebilmek için oluşturulacak ortak tugayların ele alındığı bildirildi. Mayıs 2021'de Irak Ordusu ile Peşmerge arasında yapılan anlaşmaya göre taraflar arasında ortak koordinasyon merkezleri kurulması kararlaştırılmış ve bu kapsamda Kerkük'te bulunan K1 Askerî Üssü'nde Peşmerge'ye bağlı tugay komutanları istihbarat paylaşımı ve koordinasyona destek olmak maksadıyla göreve başlamıştır. Taraflar arasında devam eden görüşmelerin olumlu sonuçlanması ile birlikte Peşmerge'nin tartışmalı bölgelerde sahada askerî olarak da varlık göstermeye başlayacağı söylenebilir.⁴²

Irak Güvenlik Medya Ağı tarafından yapılan açıklamada, terör örgütü IŞİD militanlarının Kerkük'te bulunan Bay Hasan Petrol Sahası'na yönelik bir saldırı gerçekleştirildiği ancak maddi hasar dışında can kaybı olmadığını bildirildi.⁴³

Öte yandan Kerkük-Erbil arasında yer alan elektrik hatlarına yönelik de IŞİD militanları tarafından bir saldırı gerçekleştirildiği duyuruldu. Saldırının el yapımı patlayıcılarla düzenlendiği ve söz konusu hattın Kerkük ile Erbil şehir merkezleri arasında önemli bir elektrik ihtiyacını karşıladığı belirtildi.⁴⁴ Ayrıca Selahattin'e bağlı Samarra ilçesinde de elektrik hattına bombalı saldırı düzenleyen IŞİD'in, bölgede uzun saatler elektrik kesintilerinin yaşanmasına sebep olduğu duyuruldu.

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Sağlık ve Çevre Bakanlığı, 1 milyon 500 bin yeni koronavirüs aşısının ellerine ulaşacağını açıkladı. Bakanlık Sözcüsü Seyif Bedir yaptığı yazılı açıklamada, şu an için herhangi bir sokağa çıkma yasağının gündemlerinde olmadığını, ayrıca ellerinde bulunan mevcut aşı

42 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/120820213>

43 Daesh/ISIS militants attack oilfield in Iraq's Kirkuk (aa.com.tr)

44 <https://pukmedia.com/EN/Details/68645>

miktarına ek olarak 1 milyon 500 bin yeni aşının da yakın zamanda Irak'a ulaşacağını bildir-
di.⁴⁵

■ IKBY GÜNDEMİ

- **Siyaset**

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, ABD Bağdat Büyükelçisi Matthew Tueller'i makamında kabul etmiştir. 10 Ağustos'ta başkent Erbil'de gerçekleştirilen görüşmede, ABD-Irak Stratejik Diyalogu, Irak ve IKBY'nin durumu, Irak'ın siyasi geleceği, IŞİD ile mücadeledeki son süreç ve Covid-19'la mücadele başlıkları ele alınmıştır. ABD Erbil Başkonsolosu Robert Palladino'nun da katıldığı görüşmede, IKBY'nin ABD-Irak Stratejik Diyalogu'na katılmasının öneminin altı çizilirken, ABD ile Irak arasındaki ilişkilerin ortak çıkarlar çerçevesinde tasarlanması gerektiği belirtilmiştir. ABD ile Irak arasındaki stratejik görüşmelerin sadece askerî ve savunma alanıyla sınırlı olmadığı, kültür, eğitim ve diğer alanlarda da Irak'a desteğin önemli olduğunun vurgulandığı görüşmede Bağdat Büyükelçisi, ülkesinin Irak ve IKBY'ye desteğinin devamına bağlı olduğunu dile getirmiştir. Öte yandan Tueller, KDP lideri Mesud Barzani ile bir araya gelmiştir. Tueller görüşmede IKBY'deki dinî unsurlar arasındaki diyaloga övgüde bulunarak bunun için Erbil yönetimini tebrik etmiştir.⁴⁶

KDP lideri Mesud Barzani, Haşdi Şaabi Komisyonu Başkanı Falih Feyyad ile bir araya gelmiştir. Erbil’de gerçekleşen görüşmede, Irak ve bölgede yaşanan gelişmeler ele alınmıştır. Güvenlik alanındaki gelişmelerin konuşulduğu görüşmede, terör örgütü IŞİD’in hareketliliği ve saldırıları da değerlendirilmiştir. Görüşmede, istikrarın korunması için Peşmerge ile Irak güçleri arasındaki koordinasyona vurgu yapılmıştır.⁴⁷

8 Temmuz tarihinde Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Eş Başkanları arasında patlak veren kriz devam etmektedir. Birinci Eş Başkan Lahur Cengi'ye "darbe yapan" ikinci Eş Başkan Bafel Talabani, Cengi'ye yakın KYB liderleri ve üyelerini KYB'den tasfiye etmeye ve yeniden atamaya devam etmektedir. Drawmedia haber sitesi, Bafel Talabani'nin Dayoksin zehiri ile zehirlendiği iddialarını ortaya atmıştır. Drawmedia'nın Bafel Talabani'nin ağzından aktardığı habere göre, 24 Haziran tarihinde Bafel Talabani'nin danışman Polo Şalav Ali Askeri ile Lahur Cengi'nin kardeşi Polat Cengi arasında yaşanan bir sorunun çözülmesi için Talabani, Lahur Cengi, Polat Cengi, Polo Şalav Ali Askeri ve KYB Yüksek Maslahat ve Siyasi Konseyi Başkanı Kosret Resul'un oğulları Derbaz Kosret Resul ve Şalav Kosret Resul dâhil olmak üzere üst düzey KYB kadrosunun bulunduğu bir grup Megapan yaylasında Bafel Talabani'nin villasında toplantı düzenlemiştir. Toplantıda Polat Cengi veya Lahur Cengi tarafından Bafel Talabani'nin içkisine zehir konulduğu iddia edilmektedir.⁴⁸

45 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1774006936119839>

[illegible]

47 <https://www.basnews.com/tr/babat/706679>

48 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=8727

KYB Süleymaniye İl Başkanı Ceza Seyd Mecid ve KYB Çemçemal İl Başkanı Rebvar Caf adına yakalanma kararı çıkarılmıştır. İki ismin de Lahur Cengi'ye yakın olduğunu bilinmektedir.⁴⁹ Ayrıca KYB Eş Başkanı Lahur Cengi'nin ofisinden yapılan açıklamada, 12 Ağustos'ta KYB'ye bağlı bazı emekli peşmergelerle görüşen Cengi'nin, barış ve kardeşlikle sorunların çözülmesine çalışacağı belirtildi.⁵⁰ Bafel Talabani ise Cengi'nin emekli peşmergelerle görüşmesine, "KYB'yi yolsuzluk, kaçakçılık yapanlar ve halkı tehdit edenlerden temizleyeceğiz" şeklinde cevap verdi.⁵¹

8 Ağustos'ta Irak Cumhurbaşkanı ve KYB MKYK üyesi Berham Salih KYB içindeki krizin son bulması için parti liderleriyle ayrı ayrı görüşmüştür. Ancak Salih'in görüşmeleri sonucunda ilerleme kaydedemediği aktarılmıştır. Bafel Talabani, Lahur Cengi'nin KYB eş başkanlığından istifa etmesinin ardından parti içi sorunların MKYK'de tartışılmasını talep ederken Lahur Cengi istifa etmeyi reddederek sorunların MKYK bünyesinde çözüme kavuşturulmasını istemektedir.⁵²

• Ekonomi

IKBY Tarım ve Su Kaynakları Bakan Yardımcısı Kerim Süleyman, Erbil, Süleymaniye ve Duhok'ta enerji, su ve kaynak ihtiyacının karşılanması amacıyla inşa edilecek dokuz yeni baraj için ihale sürecinin başladığını duyurmuştur. Projeleri "stratejik" olarak betimleyen Süleyman, "Tarım ve Su Kaynakları Bakanlığı ile birlikte Planlama Bakanlığından ortak bir komisyon, ihaleleri değerlendiriyor. Şimdiye kadar yerli ve yabancı 59 şirket ihale almak için başvuruda bulundu. Bunlardan 30'u değerlendirmeye alındı. Şirketler içerisinde ABD ve Türk şirketleri de var" ifadelerini kullanmıştır.

Erbil, Süleymaniye ve Duhok'ta üçer baraj inşa edileceğini belirten Kerim Süleyman, "Erbil'de Taktak, Sartık ve Mendave, Süleymaniye'de Hevete, Delke ve Berdesur, Duhok'ta ise Şeyhan, Dereluk ve Zaho barajları yapılacak" demiştir. IKBY'nin 13 ayrı proje için ödenek ayırdığını dile getiren Süleyman, "Bu barajlar da içme suyu ihtiyacının karşılanması, yer altı su kaynaklarının çoğaltılması, doğanın korunması ve su ürünlerinin arttırılması maksadıyla yapılacak" şeklinde konuşmuştur. Daha önce Rudaw'a konuşan IKBY Barajlar Genel İdare-si Müdürü Ekrem Ahmed, IKBY'de 8 ila 10 yıl içerisinde inşa edilmesi planlanan barajların faaliyete geçtiği takdirde 2040 yılına kadar su sorununun çözüleceğini söylemişti. IKBY'de 17 baraj bulunurken söz konusu barajların dördü büyük 13'ü ise küçük baraj olarak kayda geçmektedir.⁵³

IKBY Bağdat temsilcisi Faris İsa, 15 Haziran'da Bağdat tarafından alınan aylık 200 milyar dinarın Erbil'e gönderilmesi kararının ağustos ayı için de uygulanacağını bildirmiştir. İsa,

49 <http://www.shanpress.com/details.aspx?jimare=29343>

50 <https://www.awene.com/detail?article=52841>

51 <https://esta.krd/84049/>

52 <https://www.facebook.com/140870200075305/posts/1024716705023979/>

53 <https://www.rudaw.net/turkish/business/120820212>

hedeflenen paranın 25 Ağustos'ta Erbil bankalarına gönderileceğini aktarmıştır. Ayrıca Faris İsa, gönderilecek kaynakların IKBY'nin petrol ve iç gelirleri ve memur maaşlarının ödenmesi için kullanılabileceğini vurgulamıştır.⁵⁴

• Güvenlik

İran, IKBY topraklarında bulunan İranlı Kürt siyasi partilerin bölgeden çıkarılması çağrısında bulunmuştur. Tahran'da Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin ile bir araya gelen İran Ulusal Güvenlik Yüksek Konseyi Genel Sekreteri Amiral Ali Şemhani, İranlı Kürt siyasi partilerin IKBY'den çıkarılması için Irak hükûmetine çağırıda bulunarak, "İran'ın söz konusu gruplara ve tehditlere karşı tedbirler almak zorunda kalmaması için bir an önce harekete geçilmelidir" sözlerini dile getirmiştir. Çarşamba günü gerçekleştirilen görüşmede Şemhani, Tahran ve Bağdat arasında imzalanan ve iki ülke halklarının refahı ve kapsamlı iş birliği düzeyinin artırılmasında önemli bir adım olabilecek anlaşmaların ivedilikle uygulanması gerektiğini vurgulamıştır.⁵⁵ Buna karşın İranlı Kürt siyasi partileri, Şemhani'nin kendileri hakkında sarf ettiği sözlerin yeni olmadığını, İran'ın Kürt partilerin IKBY'den çıkarılması için tehditler savurduğunu söylemiştir. Konuya ilişkin Rudaw televizyon kanalına konuşan İran Kürdistan Proletarya Topluluğu (Komeley Zehmetkeşani Kürdistanî İran) Peşmerge Güçleri Komutanı Osman Halili, "Şu ana kadar yerlerimizi terk etmemiz yönünde bize resmî herhangi bir talep veya tebligat gelmedi. Bu nedenle yerlerimizi bırakmayacağız" sözlerini kullanmıştır.⁵⁶ 1983 yılından bu yana İranlı Kürt partilerin IKBY'de ofis ve karargâhları bulunmaktadır. Tahran yönetimi, sık sık İranlı Kürt partilerin liderlerini hedef alırken, ofis ve karargâhlarını bombalamaktadır. İran Devrim Muhafızları (Pasdaran) Başkomutan Yardımcısı Hüseyin Selami 1 Haziran 2016 tarihinde yaptığı açıklamada, "Her nokta İran İslam Cumhuriyeti'ne karşı tehdit unsuru hâline gelirse tereddütsüz ortadan kaldırılacaktır." demişti. İran güçleri, 8 Eylül 2018'de IKBY'de bulunan İran-Kürdistan Demokrat Partisi'ne (İKDP) ait kampa saldırı düzenlemiş ve saldırı sonucu aralarında üst düzey isimlerin de olduğu 17 İKDP'li hayatını kaybetmişti. Saldırıda yaklaşık 40 kişi yaralanmıştı.⁵⁷

Başmah Sınır Kapısı Genel Müdürü Merivan Şey Kemal yerine Muhammed Tahir Reşid atanmıştır. Başmah Sınır Kapısı genel müdürünü değiştirme kararı IKBY Başbakanlığı tarafından çıkarılırken, KYB kontrolünde bulunan bu kapıda KYB izni olmadan hiçbir değişim yapılamayacağı unutulmamalıdır. Bu sebepten ötürü bu kararın 8 Temmuz olayları ile bağlı olduğu değerlendirilmektedir. Daha önce IKBY milletvekilleri, Başmah Sınır Kapısı'nda kaçakçılık yapıldığını kanıtlamıştır.⁵⁸ Diğer yandan IKBY Başbakan Yardımcısı Kubad Talabani emri ile Asayiş güçleri Süleymaniye'ye bağlı sınır kapılarına yerleştirilmiştir. Kaçakçılık ve ya-

54 <https://esta.krd/84440/>

55 <https://www.awene.com/detail?article=52801>

56 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/120820212>

57 <https://esta.krd/83634/>

58 <http://www.shanpress.com/details.aspx?jimore=29347>

sa dışı işlemlerin engellenmesi için Asayiş Operasyon güçleri yaklaşık 10 araçla Pencven ilçesine bağlı Başmah Sınır Kapısı'na gönderilmiştir. 10 ek araç ise Kelar ilçesine bağlı Pervizhan Sınır Kapısı'na gönderilmiştir.⁵⁹ Bu adımlar KYB Eş Başkanları arasındaki krizin uzantısı olarak değerlendirilmektedir. Lahur Cengi 2019 Aralık ayında KYB'nin eş başkanı olarak seçildikten sonra hızlıca sınır kapılarına egemen olmuştur. KYB Eş Başkanı Bafel Talabani'ye yakın medya kuruluşları, Lahur Cengi'nin kendi yetkilerini kaçakçılık ve yasa dışı işlerde kullandığı iddialarını ortaya atmıştır. Konu ile ilişkin Rudaw'a konuşan IKBY Başbakan Yardımcısı Sözcüsü Semir Hevrami, kaçakçılık ve yasa dışı işlemlerden temizleninceye kadar Asayiş güçleri Başmah ve Pervizhan sınır kapılarında kalacağını belirtmiştir.⁶⁰

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen Covid-19 toplam vaka sayısı 264 bin 802'ye yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 5 bin 39 olmuştur. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı ise 213 bin 510'a ulaşmıştır.⁶¹

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Faysal bin Farhan, Iraklı mevkidaşı Fuat Hüseyin ile Riyad'da bölgesel iş birliğini geliştirmek adına bir görüşme gerçekleştirdi. Toplantıda, Suudi-Irak ilişkilerinin geleceğinin ve ilişkilerin iki ülkenin çıkarları doğrultusunda geliştirilmesi üzerine görüşüldüğü belirtildi. Suudi Bakan, Irak'ta istikrarın sağlanmasının ve ülkenin yeniden yapılanmasının bir öncelik olduğunu da vurguladı.⁶²

Suudi Arabistan, Hamas'ın Riyad temsilcisi Muhammed Al-Khodari'yi 15 yıl hapse mahkûm etti. Al-Khodari'nin oğlu da üç yıl hapse mahkûm edilirken, 22 Filistinlinin de 5 ila 25 yıl arasında hapis cezasına çarptırıldığı belirtildi. Suudi Arabistan'da yaşayan Filistinlilerin Hamas'ı ve Filistin direnişini desteklemekle suçlandıkları söylendi. Hamas Siyasi Büro üyesi Mahmud Al-Zahar ise bu kararların beklenmedik olduğunu belirtti.⁶³

Suudi Arabistan, iki kutsal caminin yönetiminde görev alması için tarihte bir ilk olarak iki kadın asistan atadıklarını duyurdu. Kararın, 2030 Vizyon hedefleri doğrultusunda kadınların güçlendirmesine yönelik olarak alındığı belirtildi.⁶⁴

Suudi Arabistan Ulusal Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu (Nazaha) yolsuzluk, yetkinin kötüye kullanımı ve sahtecilik gibi suçlardan aralarında Suudi vatandaşların ve yabancı işlerin bu-

59 <https://esta.krd/83172/>

60 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/100820213>

61 <https://www.rudaw.net/sorani/health/140820215>

62 <https://www.middleeastmonitor.com/20210809-saudi-iraq-fms-met-in-riyadh-to-boost-regional-cooperation/>

63 <https://www.middleeastmonitor.com/20210809-saudi-arabia-sentences-hamas-envoy-to-15-years-in-prison/>

64 <https://www.middleeastmonitor.com/20210809-saudi-appoints-first-female-assistants-for-the-2-holy-mosques/>

lunduğu 207 kişinin tutuklandığını açıkladı. Tutuklananların ulusal muhafızlar ile savunma, içişleri, sağlık ve adalet bakanlıkları gibi çeşitli kurumda çalıştıkları belirtildi.⁶⁵

Suudi Arabistan ve Hindistan, Umman Körfezi'nde İsrail bağlantılı bir tankere saldırı sebebiyle artan gerilimden bir hafta sonra ilk deniz tatbikatını gerçekleştirdi.⁶⁶

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

BAE ve İsrail'in Ekim 2021 ile Mart 2022 tarihleri arasında Dubai'de düzenlenecek olan Expo 2020 fuarında ikili ticaret ilişkilerini geliştirmek için hazırlıklar yaptığı belirtildi. Şu anda 712 milyon dolar civarında olan ticaret hacminin, fuar esnasında yapılacak anlaşmalarla birlikte üç yıl içerisinde 3 milyar dolara çıkartılması hedeflenmektedir.⁶⁷

BAE'nin orman yangınlarından etkilenen Yunanistan'a yiyecek, sağlık ve yangın söndürme ekipmanları gibi çeşitli kalemlerden oluşan bir yardım paketi gönderdiği duyuruldu. BAE'nin ayrıca, başkent Atina sınırlarındaki orman yangınlarını kontrol altına almak için bir helikopter gönderdiği de belirtildi.⁶⁸

• Katar

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani Suudi Arabistan'a büyükelçi atadı. 2017 yılında başlayan ve Ocak 2021'de Al Ula Bildirgesi'nin imzalanmasıyla sona eren gerginlik sonrasında yapılan ilk atama oldu. Katar Emiri, Bandar Muhammed Abdullah Al Attiyah'ı Suudi Arabistan elçisi olarak görevlendirdi. Al Attiyah 2018-2021 yılları arasında Katar'ın Kuveyt büyükelçisi olarak görev yaptı. Yeni elçi aynı zamanda Ordu Komutanı Muhammed bin Abdullah Al Attiyah'ın oğlu ve Savunma İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Dr. Halid bin Muhammed Al Attiyah'ın da kardeşi.⁶⁹

Afganistan'da Taliban'ın ilerleyişi devam ederken ABD ve Katar'ın, ABD'ye yardım eden yaklaşık 8.000 Afgan'ın geçici olarak Katar'da barındırılmasıyla ilgili anlaşmayı sona erdirmeye yakın olduğu belirtildi.⁷⁰ Bu arada Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdulrahman Al Sani de Taliban Siyasi Büro Şefi Mullah Abdul Gani Baradar ile Doha'da bir toplantı gerçekleştirdi. Görüşme sonrası Dışişleri Bakanlığından yapılan açıklamada, Katarlı Bakan Taliban'a saldırılarını durdurması ve bir ateşkes ilan etmesi için çağrıda bulundu.⁷¹

65 <https://www.middleeastmonitor.com/20210810-saudi-anti-corruption-body-arrests-207-people/>

66 <https://www.middleeastmonitor.com/20210811-saudi-arabia-and-india-carry-out-first-ever-joint-naval-exercise/>

67 <https://gulfnews.com/expo-2020/news/uae-and-israel-will-use-dubai-expo-as-launchpad-for-3b-in-trade-by-2023-24-1.1628849121448>

68 <https://gulfnews.com/uae/government/uae-provides-urgent-aid-to-support-civilians-affected-by-wildfires-in-greece-1.81486802>

69 <https://www.dohanews.co/doha-riyadh-diplomatic-ties-restored-as-qatar-appoints-first-ambassador-to-saudi-arabia/>

70 <https://www.dohanews.co/us-qatar-close-to-agreement-on-rehousing-afghans-as-taliban-enters-kabul/>

71 <https://www.dohanews.co/qatar-urges-taliban-to-cease-fire-as-insurgents-close-in-on-kabul/>

Katar ile Kanada'nın bir savunma iş birliği anlaşması imzaladığı duyuruldu. Video-konferans aracılığıyla gerçekleşen imza töreninde Katar Savunma İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Halid bin Muhammed Al Attiyah Kanada Ulusal Savunma Bakanı Harjit Sajan ile Kanada-Katar Savunma İşbirliği Düzenleme Anlaşması'nı imzaladı. Yapılan açıklamada anlaşmanın iki ülke arasındaki ortak savunma ilişkisini güçlendirmeyi amaçladığı ve çeşitli savunma iş birliği faaliyetlerini, barış operasyonlarını, insani yardım operasyonlarını ve personelin eğitimini koordine etmek için bir çerçeve sağladığı ifade edildi.⁷²

Geçen haftalarda Katar Emiri tarafından da onaylanan yeni seçim yasasının yankıları sürmektedir. Seçmenlerin belirlenmesi hususunda öngörülen düzenlemeler Katar'da kimi kabilelerin tepkisine yol açtı. 1930 yılından önce Katar'a yerleşmiş olma şartı getiren yasa özellikle göçmen kabilelerin birçoğunun "seçmen" olarak kabul edilmemesine yol açmaktadır. Bu sebeple Körfez'in en büyük bedun kabilelerinden olan Al Murrah kabilesi üyeleri toplanarak seçim yasasını protesto etti.⁷³

• Yemen

Husi grubun lideri Abdulmelik Al Husi grup tarafından kontrol edilen Saba haber ajansına verdiği bir röportajda Suudi Arabistan'da tutuklu bulunan Hamas üyeleri karşılığında Suudi esirleri takas etme teklifinde bulundu. Husi yetkili kaç Suudi askeri esir tuttuklarına dair bir bilgi vermezken, "teklifimizi Suudi rejimine yeniliyoruz" ifadelerini kullandı. "Suudi ve BAE rejimlerinin Hamas ile sorununun Hamas'ın İsrail'e karşı olan direnişidir" ifadesini de sözlerine ekledi.⁷⁴

ABD bir taraftan siyasi çözüm için diplomatik girişimlerini sürdürürken, bu çabaların henüz sonuç vermemesi üzerine ülkede devam eden insani krizin etkisini azaltmak için 165 milyon dolarlık bir ek yardımda bulunacağını açıkladı.⁷⁵

• Kuveyt

Türkiye'ye gönderilen 45 Kuveytli itfaiyecinin ve çeşitli araçların ülkedeki yangını söndürmede destek oldukları belirtildi.⁷⁶ Kuveyt Dışişleri Bakanı Dr. Ahmed Nasır, mevkidaşı Mevlüt Çavuşoğlu'nu arayarak Türkiye'de yaşanan afetlerde hayatını kaybedenler için taziyelerini iletti.⁷⁷

72 <https://www.middleeastmonitor.com/20210812-qatar-canada-sign-defence-cooperation-agreement/>

73 <https://www.reuters.com/world/middle-east/qatars-new-electoral-law-stirs-up-tribal-sensitivities-2021-08-12/>

74 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/yemen-rebels-offer-to-swap-saudi-captives-for-hamas-detainees/2329764>

75 <https://apnews.com/article/middle-east-yemen-9e738621bb55d68d9a94654f15a35c87>

76 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2993176&Language=en>

77 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2993354&Language=en>

• Umman

Umman Kraliyet Ordusu ve ABD Ordusu piyade birlikleri “Ateş Vadisi 2021” kod adlı ortak bir tatbikat yaptı. Tatbikat Dhofar vilayetinde bulunan Thumrait Hava Üssü’nde gerçekleştirildi. Bu tatbikatın herhangi bir çatışmaya hazırlık ve savaş kabiliyetini arttırmak amaçlı olduğu belirtildi.⁷⁸

• Bahreyn

Bahreyn Dışişleri Bakanlığı Siyasi İşler Müsteşarı Şeyh Abdulla bin Ahmed Al Halife İsrail’e bir ziyaret gerçekleştirdi. 4 günlük ziyareti kapsamında çeşitli üst düzey İsraili yetkililer ile bir araya gelen Bahreynli diplomat iki ülke arasındaki güvenlik ilişkilerini güçlendirmek için atılacak adımları görüştü. Görüşmede özellikle İran’ın bölgede yarattığı güvenlik kaygılarına karşı alınacak önlemler üzerine yoğunlaşıldı.⁷⁹

Bahreyn Arab Banking Corp. şirketi Lübnan merkezli BLOM Bankın Mısır biriminin %99,5 hissesini satın aldı. Bu satın almayla Bahreynli şirket Mısır’daki pazar payını üç katına çıkarmayı hedeflemektedir. Duyuru sonrasında konuşan Bahreynli ABC Grup İcra Kurulu Başkanı Halid Kawan yaptığı açıklamada, “Mısır, Ortadoğu’da büyük bir gelecek potansiyeline sahip gelişen bir pazar” ifadelerini kullandı.⁸⁰

■ KUZAY AFRIKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah el-Sisi, CIA Başkanı William Burns ile birlikte Mısır İstihbarat Servisi Başkanı ve ABD Kahire Büyükelçisi Jonathan Cohen ile bir toplantı gerçekleştirdi. Mısır Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü Bassam Rady, toplantıda güvenlik ve istihbarat iş birliğini geliştirmenin yollarının istişare edildiğini belirtti. Toplantıda ayrıca Doğu Akdeniz ve Afganistan’daki gerilimler gibi ortak çıkarları ilgilendiren bölgesel meselelerin yanı sıra Filistin, Büyük Etiyopya Rönesans Barajı ve Libya’daki gelişmelere ilişkin görüşlerin de paylaşıldığı aktarıldı.⁸¹

Sina Yarımadası’nın kuzey kesimlerinde yol kenarına yerleştirilen bombanın patlaması üzerine sekiz Mısırlı asker hayatını kaybederken altısı yaralandı. IŞİD bağlantılı bir internet sitesinden yapılan açıklamada saldırının sorumluluğu üstlenildi. Geçtiğimiz ay IŞİD tarafından üstlenilen benzer bir saldırı da gerçekleşmiş ve 5 asker hayatını kaybetmişti.⁸²

78 <https://timesofoman.com/article/105398-oman-us-joint-military-exercise-valley-of-fire-2021-ends>

79 <https://www.middleeastmonitor.com/20210811-bahrain-israel-discuss-reinforcing-bilateral-security-relations/>

80 <https://www.reuters.com/world/middle-east/bahrain-abc-triples-egypt-market-share-with-blom-unit-takeover-2021-08-11/>

81 <https://www.egyptindependent.com/egypts-sisi-cia-director-william-burns-hold-talks-in-cairo/>

82 <https://www.aljazeera.com/news/2021/8/13/egypt-officials-say-militant-attack-kills-8-troops-in-sinai>

Mısır Devlet haber ajansı Mena'ya göre Refah Sınır Kapısı resmî ve hafta sonu tatillerinin ardından açık kalmayı sürdürecektir. Geçişlerin yeniden başlaması kararı Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah el-Sisi'nin sınırda mahsur kalan Filistinlilerin seyahat hareketini kolaylaştırmak ve insani yardım, tıbbi ve inşaat malzemelerinin Gazze Şeridi'ne girmesini sağlamak için verdiği emir üzerine geldi. Refah Sınır Kapısı 16 Mayıs'ta açılmıştı.⁸³

• Libya

BBC'nin özel haberinde, Wagner grubuna bağlı paralı askerlerin Libya'daki operasyonlarının, Rus ordusuyla ve savaş suçlarıyla bağlantılarına dikkat çekildi. Wagner grubundan bir paralı askere ait unutulmuş tablette, savaşçının örgüt içindeki kritik rolü ve diğer savaşçıların takip edilebilir kod adlarına dair bilgi yer alırken uzmanlar, BBC'nin ele geçirdiği "alışveriş listesi"ndeki askerî teçhizatın yalnızca Rus ordusu tarafından temin edilebileceğini savunuyor. Tablet, 2020 yılı baharında Trablus'un güneyindeki geri çekilme sırasında bir paralı asker tarafından unutulduğu düşünülmektedir. İçindeki kod adlarından bir Wagner savaşçısının kimliğinin belirlendiği iddia edilirken, cihazda insansız hava aracı görüntülerinin bulunduğu da belirtilmektedir.⁸⁴

Libya basınına göre Savunma Bakanlığına bağlı Askerî Başsavcılık ofisince polis ve askerî birimlere hitaben yazılan 5 Ağustos tarihli talimatta, "cinayetlere karışmak ve paralı asker kullanmak" suçları nedeniyle Seyfülislam Kaddafi'nin yakalanması ve tutuklanmak üzere yetkili makamlara sevk edilmesi kararına yer verildi. Kararda, "askerî ve güvenlik teşkilatlarının, yetkileri dâhilindeki bölgelerde mezkûr şahsın (Seyfülislam) bulunması için bu emri uygulamalarına izin verildiği" kaydedildi. Söz konusu kararın, "Trablus şehrine yönelik 'Onur Operasyonu' saldırıları sırasında Rus uyruklu paralı askerler (Wagner Grubu) tarafından işlenen cinayetlerle ilgili dava dosyasına ilişkin yürütülmekte olan cezai soruşturmalara dayandığı" açıklandı. Seyfülislam Kaddafi Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) tarafından da insanlığa karşı suç işlemekten aranıyor. Dönemin UCM Savcısı Fatou Bensouda 17 Mayıs'ta, "Seyfülislam Kaddafi ya teslim olur ya da Libya makamları onu UCM'ye teslim ederler" demişti.⁸⁵

• Tunus

Tunus Meclis Başkanı ve Nahda Hareketi lideri Raşid el-Gannuşî, hareketin halkın mesajını aldığını, yaptıkları öz eleştiriye cesaretle duyuracaklarını belirterek kendisinin parti iç tüzüğünde yer aldığı gibi "iki dönem başkanlık kuralına uyacağını" ve bir sonraki kongrede başkanlığı bırakabileceğini söyledi. Cumhurbaşkanı Said'in açıkladığı önlemlerin üzerinden 15 günden fazla süre geçtiğine dikkat çeken Gannuşî, "açıklanan güvencelere rağmen be-

83 <https://www.egypttoday.com/Article/1/106905/Egypt-resumes-opening-of-Rafah-border-crossing>

84 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/wagner-grubunun-libyadaki-operasyonlarinin-yeni-detaylari-ortaya-cikti/2331806>

85 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libyali-makamlar-seyfulislam-kaddafinin-yakalanmasi-icin-emir-cikardi/2331808>

lirsizlik ve vizyon eksikliği olduğu konusunda herkes hemfikir, Tunus'ta hala hükûmet yok, başbakanın kim olacağı açıklanmadı ve parlamento hala kapalı" diye konuştu. Gannuşi, Tunus'ta demokrasinin sona ereceğini iddia edenlerin hayal aleminde yaşadığını belirterek şöyle devam etti: "Milletvekili saflarında tutuklamalar, herkese yönelik seyahat yasağı, özgürlükler alanında kapsamlı kısıtlamalar var. Tüm bu uygulamalar Tunuslulara eski zamanları hatırlatıyor. Tarihte devrim yaratmış bir demokrasiyi bilmiyoruz. Zaman içinde sınırlı bir gerileme olabilir ancak demokrasi yakında gücünü geri kazanacak ve hatalarını düzeltecektir." Gannuşi, Tunus'ta yaşananlarda ordunun rolü hakkında ise "Tunus ordusunun cumhuriyet ordusu olduğunu ve siyasi rekabete girmekten uzak olduğunu düşünüyorum. Bu gibi durumlarda ordudan beklenen devlet kurumlarını ve hayati kurumları korumasıdır. Siyasi liderlerin de orduyu, yargıyı ve güvenlik güçlerini siyasi anlaşmazlık alanlarına dâhil etmemesi gerekir" değerlendirmesinde bulundu. Nahda lideri, ordunun tarafsızlığının Tunus'un kazancı olduğunu ve bunu koruması gerektiğine dikkati çekerek, "bir tank tarafından kapatılmış Meclis imajı"nın Tunus'un demokrasi tecrübesinin tarihinde iyi bir görüntü olmadığını, bu durumun kısa sürede ortadan kalkmasını arzuladıklarını dile getirdi.⁸⁶

Tunus Sivil Savunma Teşkilatı Müdürü Kemal Meliti, yaptığı açıklamada ülkenin kuzeyindeki Bizerte vilayetinde 9 ayrı noktada çıkan yangınlarda 50 hektarlık ormanlık alanın kül olduğunu söyledi.⁸⁷

Tunus Cumhurbaşkanlığı resmî Facebook sayfasından yapılan açıklamada, Cumhurbaşkanı Kays Said'in ABD Ulusal Güvenlik Danışman Yardımcısı Jonathan Finer başkanlığındaki heyeti kabul ettiği bildirildi. Heyetin Said'e, Biden'ın yazılı mesajını ilettiği belirtilen açıklamada, mesajın içeriğine ilişkin bilgi verilmedi. Görüşmede Said, "25 Temmuz'da alınan istisnai tedbirlerle siyasi, ekonomik ve sosyal krizlerin yanı sıra yolsuzluk ve rüşvetle mücadele için anayasa uygulanarak halkın büyük bir kısmının taleplerine cevap verilmiştir" ifadesini kullandı. Finer ise "ABD başkanı Tunus'taki durumu yakından takip ediyor. Tunus'a ve Cumhurbaşkanı'na saygı duyuyor" ifadelerini kullandı.⁸⁸

Nahda Partisi yaptığı açıklamada Cumhurbaşkanı Kays Said'in olağanüstü yetkileri kendisinde toplaması üzerine başlayan siyasi krizi yönetmek için "özel yetkili komite" kurduğunu açıkladı. Açıklamada, «Komite, geçici görevinde olağanüstü yetkiye sahip ve tüm açıklamalar, pozisyonlar, girişimler konusunda hareketi bağlayan tek resmî organ statüsünü taşıyor. Komite, ülkenin en kötüsünü yaşamaması ve kurumsal yapısına dönmesi için uzlaşa ve çözüm arayışında olacak" ifadelerine yer verildi.⁸⁹

86 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-meclis-baskani-gannusi-iki-donem-baskanlik-kuralina-uyacagim/2331308>

87 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunustaki-orman-yaniginlarinda-450-hektarlik-alan-kul-oldu/2331314>

88 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskani-said-abdden-gelen-resmi-heyeti-kabul-etti/2334298>

89 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/nahda-hareketi-tunustaki-siyasi-krizin-yonetilmesi-icin-ozel-yetkili-komite-kurdu/2332740>

• Cezayir

Cezayir'in 18 eyaletinde çıkan orman yangınlarında hayatını kaybedenlerin sayısının 69'a çıktığı bildirildi. Başkentin yaklaşık 100 kilometre doğusundaki Tizi Vizu vilayeti Yargı Konseyi Başsavcısı Abdulkadir Umeyruş düzenlediği basın toplantısında, çıkan yangınlarda yaşamını yitirenlerin sayısının 28'i asker 41'i sivil olmak üzere 69'a yükseldiğini söyledi. Umeyruş, ölenlerin sayısının yüzlerce olabileceğini ancak şu an net sayının bilinemediğini kaydederek, yangınların ülkenin hayrını istemeyenler tarafından çıkarıldığını iddia etti. Öte yandan yangında ölenlerden dolayı ülkede perşembeden itibaren 3 gün yas ilan edildi.⁹⁰ Öte yandan yangınlarla ilgili açıklama yapan Cumhurbaşkanı Tebbun 22 şüphelinin gözaltına alındığını açıkladı. Tebbun ayrıca ülkede 17 ilde çıkan ve 69 kişinin ölümüne neden olan yangınlara ilişkin "suçlu eller neden oldu" ifadesini kullandı.

Cezayir'e bir ziyaret gerçekleştiren Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu burada Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun ve mevkidaşı Ramtan Lamamra ile görüştü. Çavuşoğlu, Cezayirli mevkidaşı Lamamra ile Libya, Tunus, Sahel bölgesi ve Afrika gibi bölgesel konularda görüş alışverişinde bulunduklarını belirterek, «bu konularda Cezayir ile Türkiye'nin görüşleri örtüşüyor» dedi. Çavuşoğlu ayrıca Türkiye ve Cezayir'in yangın ve diğer doğal afetlerle mücadele ettiğine dikkati çekerek, yangınlar nedeniyle hayatını kaybeden Cezayirliye başsağlığı diledi.

• Fas

Fas'a resmî ziyaret gerçekleştiren İsrail Dışişleri Bakanı Yair Lapid, resmî temaslarını tamamlamasının ardından Kazablanka kentinde düzenlediği basın toplantısında iki ülke ilişkilerinin gelişimi hakkında değerlendirmelerde bulundu. Fas Dışişleri Bakanı Nasır Burita ile karşılıklı diplomatik temsil düzeyinin artırılması noktasında anlaşmaya vardıklarını aktaran Lapid, konuyla ilgili somut adımların yakında atılacağını ve elçiliklerin 2 ay içinde açılmasının beklendiğini söyledi. Fas Kralı 6. Muhammed ve Dışişleri Bakanı Burita'ya teşekkürlerini sunan Lapid, iki ülke ilişkilerinin diplomatik, ekonomik ve kültürel alanda daha yüksek seviyeye çıkacağını dile getirdi. Lapid, iki ülke arasında imzalanan ilişkileri normalleştirme anlaşmasının ardından ilk resmî ziyareti kapsamında geldiği Fas'ta İsrail'in iletişim ofisini açmıştır.⁹¹

■ ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Avrupa Deniz Güvenliği Ajansının yaptığı açıklamaya göre, Karadeniz, Akdeniz ve Hazar Denizi'ndeki bölgesel limanlarda sıvılaştırılmış doğal gazın (LNG) depolama ve yakıt ikma-

⁹⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayirdeki-orman-yanginlarinda-hayatini-kaybedenlerin-sayisi-69a-yukseldi/2331910>

⁹¹ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-disisleri-bakani-lapid-fas-ile-karsilikli-buyukelcilik-acma-konusunda-anlastiklarini-duyurdu/2333067>

li genişletme dizaynı gibi çeşitli deniz taşımacılığı düzenlemelerini gerçekleştiren RINA'ya çerçeve anlaşmasının ihalesinin verildiği bildirildi. Projenin amacının LNG tedarik zincirini desteklemenin yanı sıra çeşitli aktivite ve faaliyetler sonucunda oluşan olumsuz çevresel etkileri en aza indirilmesinin amaçlandığı belirtildi.⁹²

Rusya merkezli Gazprom Neft şirketi, Rusya'nın ilk gemiden gemiye bunkering gerçekleştirebileceği LNG Bunker gemisinin inşaatının tamamlandığı ve geminin ilk seferini Baltık Denizi'nde bulunan limanlara yapacağı açıklandı.⁹³

Bulgar devlet komisyonunun Bulgartransgazın doğal gaz taşımacılığı yapan sistem operatörün enerji sektöründeki lisans düzenlemesini ihlal ettiği gerekçesiyle 220 bin euro (€) ceza kestiği açıklandı. Bulgaristan'daki 470 km uzunluğundaki Sırbistan-Bulgaristan-Türkiye hattındaki Turkish Stream doğal gaz boru hattının finansmanı ve inşaatı için bir sözleşme hususunda anlaşma sağlanmadığı da açıklandı.^{94,95}

ABD Maliye Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre, İran Devrim Muhafızları'nın Kudüs Gücü'ne destek sağladığı iddia edilen şirketlere ve petrol kaçakçılığı yaptığı iddia edilen şirketlere yaptırım uyguladığı bildirildi. ABD Maliye Bakanlığının Ummanlı Mahmood Rashid Amur Al Habsi ile ve Liberya merkezli ve biri Romanya merkezli bir işletme ağını hedef gösterdiği de açıklandı.⁹⁶

Caspian Pipeline Consortium'un yaptığı açıklamaya göre, Novorossiysk yakınlarındaki Yuzhno-Ozereyevka deniz terminalinde Yunanistan bayraklı Minerva Symphony petrol tankerinden petrol sızdığını ancak hafif dereceli petrol olduğu için çabuk ayrıştığından Karadeniz'de herhangi bir petrol kalıntısının olmadığı açıklandı. Ancak Rusya merkezli Academy of Sciences'in (RAN) uydu verilerine göre sızıntının yaklaşık 80 km²'lik alana yayıldığı da bildirildi.^{97 98}

KazTransOil'in genel müdürünün Batumi Oil Terminal'i ve Batumi Seaport'u ziyaret ettiği ve Batumi Oil Terminal LLC Group of Companies'in (BOT) mali ve finansal durumu hakkında bilgi aldığı açıklandı. BOT Group'un 2021'in ilk yarısında 726 bin ton hacimle Türkmen orijinli petrol ve gaz aktarımını 2020'nin aynı dönemine oranla %77 arttırdığı bildirildi. BOT tedarikçilerinin Türkmenistan'dan ham petrol sevkiyatı için bir sözleşme imzaladığı ve ilk petrol teslimatlarının Ağustos 2021'de yapılmasının beklendiği de açıklandı.⁹⁹

92 <https://www.maritime-executive.com/article/program-seeks-to-expand-lng-supply-chain-in-mediterranean-ports>

93 https://www.einnews.com/pr_news/548779718/gazprom-neft-has-completed-construction-of-russia-s-first-lng-bunkering-vessel

94 <https://www.mediapool.bg/globa-nad-427-hil-lv-za-bulgartransgaz-zaradi-turski-potok-news325055.html>

95 Bulgartransgaz zotat ukarany za budowę Turkish Stream - BiznesAlert.pl

96 <https://www.reuters.com/world/middle-east/us-treasury-imposes-sanctions-alleged-oil-smuggler-companies-linked-irans-quds-2021-08-13/>

97 <https://tass.com/non-political/1324877>

98 <https://pgjonline.com/news/2021/august/russian-scientists-oil-spill-in-black-sea-much-bigger-than-reported>

99 <https://www.marketscreener.com/quote/stock/KAZTRANSOIL-JSC-13203122/news/KazTransOil-JSC-Subsidiary-of-KazTransOil-JSC-in-Georgia-increased-transshipment-of-oil-cargo-by-36154609/>

• Türkiye

Türkiye merkezli Koç Holdingin otobüs firması olan Otokar'dan, Bakü şehir içi taşımacılığında kullanılmak üzere Azerbaycan'ın toplu taşıma şirketi Xaliq Faiqoğlu'nun gaz ile çalışan 50 adet otobüs sipariş aldığı açıklandı. Siparişlerin 2022 yılının ilk çeyreğinde tamamlanmasının planlandığı bildirildi.¹⁰⁰

• Ortadoğu

Irak Elektrik Bakanı'nın yaptığı açıklamaya göre, İran'daki hidroenerji kaynaklarının üretiminin düşmesi ve su kıtlığı ile Irak'a gönderilen 2,6 GW'lık elektriğin kesildiği bildirildi. Ayrıca İran'ın Irak'a gönderdiği gazın da günlük 30 milyon m³'ten 20 milyon m³'e, güney bölgelere gönderdiği ekstra gazın ise günlük 17 milyon m³'ten 5 milyon m³'e düşürüldüğü de açıklandı.

101 102

Irak'ın Ninova şehrinde elektrik hattındaki elektrik nakil kulesine bombalı saldırı düzenlendiği açıklandı. Eyaletteki elektriklerin kesilmesine neden olan saldırıdan IŞİD'in sorumlu tutulduğu açıklandı. Kerkük'te kimliği tespit edilemeyen silahlı kişiler tarafından 7 elektrik direğine saldırı düzenlendiği de açıklandı.^{103 104 105}

Irak Petrol Bakanı'nın yaptığı açıklamaya göre, Irak'ın 2027 yılı sonuna kadar petrol üretimini günlük 8 milyon varile çıkarmayı hedeflediği bildirildi.^{106 107}

İran'ın Basra Körfezi'ndeki Kharg Adası'nda yer alan Kharg Petrochemical Company'de bulunan bir petrol depolama tankında yangın çıktığı ancak yangının dört saat içinde kontrol altına alındığı ve üretimde olumsuz bir sonucun olmadığı açıklandı.^{108 109}

Suriye'ye petrol taşıdığı tespit edilen bir İran petrol tankerinin, Suriye'nin Latakia Limanı'nda alev aldığı ve iki kişinin yaralandığı açıklandı.¹¹⁰

İran'ın yaptığı açıklamada, Rusya'nın inşaatını üstlendiği Bushehr Nuclear Power Plant'in (NPP) 500 milyon € borcunu görüştükleri ve bu sorunu çözmeye çalıştıkları açıklandı.¹¹¹

100 <https://www.raillynews.com/2021/08/50-natural-gas-bus-orders-from-azerbaijan-to-otokara/>

101 <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Baghdad-Says-Iran-Halted-Electricity-Exports-To-Iraq.html>

102 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2991852&language=en>

103 <https://www.yenisafak.com/en/world/bomb-attack-targets-power-line-in-iraqs-nineveh-province-3578056>

104 <http://www.uniindia.com/gunmen-bomb-7-power-transmission-towers-in-northern-iraq/world/news/2473150.html>

105 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2991676&Language=en>

106 <https://www.reuters.com/world/middle-east/iraq-plans-increase-oil-production-8-mln-bpd-by-2027-minister-2021-08-10/>

107 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/081121-iraq-wants-to-boost-its-oil-output-to-8-million-bd-by-2027-minister>

108 <https://oglinks.news/iran/news/fire-put-out-at-ian-petrochemicals-plant>

109 <https://www.reuters.com/world/middle-east/fire-put-out-iranian-petrochemicals-plant-reports-2021-08-10/>

110 <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Oil-Tanker-Explodes-In-Syrian-Port.html>

111 <https://tass.com/economy/1324385>

Libya'nın Gallo petrol sahasını al-Waha sahasına bağlayan boru hattında meydana gelen petrol sızıntısından dolayı üretimin günlük 70.000 varil azalacağı açıklandı.^{112 113}

Libya General Electricity Company (GECOL) yaptığı açıklamada, elektrik tüketiminin 8,05 GW olmasına karşılık elektrik üretiminin şu anda 5,2 GW olduğu açıklandı. Tüketim ve üretim arasında oluşan açığın ise yaklaşık olarak 3 GW olduğunu bildirdi.¹¹⁴

Libya Petrol Bakanı'nın yaptığı açıklamaya göre, Tobruk ve Ubari gibi önemli bölgelerde yeni rafineriler kurulması için Kamu Özel Ortaklıkları şeklinde yerli kaynakların finansmanı ile yatırım yapılmasının planlandığı bildirildi.¹¹⁵

112 <https://www.energymixreport.com/libyas-noc-says-oil-pipeline-leak-to-drop-gallo-oil-field-output-by-70000-b-d/>

113 <https://www.energyvoice.com/oilandgas/africa/pipelines-africa/342265/noc-leak-pipeline-oilx/>

114 <https://www.libyaobserver.ly/news/libyas-gecol-gap-between-power-production-and-consumption-3000-megawatts>

115 <https://energycapitalpower.com/refineries-in-libya-by-capacity/>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(9-15 AĞUSTOS 2021)

• Afganistan'daki Kriz: Rusya ve Orta Asya Ülkelerindeki Güvenlik Sorunları

Rusya'nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUIK) sayfasında, Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı Moskova Devlet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Orta Asya ve Afgan Sorunları Araştırma Merkezi Direktörü Andrey Kazantsev'in, "[Afganistan'daki Kriz: Rusya ve Orta Asya Ülkelerindeki Güvenlik Sorunları](#)" başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Uzman, Orta Asya, Afganistan ve Ortadoğu'daki uluslararası terörizm tehditleri arasındaki bağlantıları ayrıntılı bir şekilde ele alarak Rusya'ya söz konusu tehditleri etkisiz hâle getirme çabaları konusunda çeşitli seçenekler sunuyor. Analiste göre, 40 yılı aşkın süredir devam eden çatışmalardan sonra Afganistan, dağınık bir eşek arısı yuvası gibi görünüyor. Ayrıca Kazantsev, Taliban'ın Orta Asya ülkelerine saldırıp saldırmayacağına dair sayısız açıklamalarını şu şekilde yorumladı: "Söz konusu açıklamaları doğru olarak kabul etsek bile bu, Sovyet sonrası bölgeden gelen, şimdi Afganistan'ın kuzeyinde, Orta Asya ülkelerinin sınırlarına yakın alanlarda barındırılan çok sayıda etnik aşırılık yanlısı göçmen gruplarla ilişkili tehdidi ortadan kaldırmaz." Son zamanlarda Afganistan'da saldırılarını yoğunlaştıran Taliban'ın bölge devletleri sınırlarındaki birçok noktayı da ele geçirmesinden derin endişe duyduğunu ifade eden Kazantsev, durumun daha da zor hâle gelebileceğini belirtti. Afganistan'ın kuzeyindeki illerde bulunan militanların eğitim merkezlerine de değinen uzman, söz konusu merkezlerin Taliban, IŞİD, El Kaide ve çeşitli gruplarla bağlantılı olduğunu ifade etmiştir. Rus analiste göre, IŞİD ve Taliban, Pakistan topraklarından geçen aynı tedarik ve lojistik koridoruna bağlı olmalarına rağmen, söz konusu koridorlar IŞİD'ten ziyade Taliban'ın elinde bulunmaktadır. Nitekim Afganistan'ın herhangi bir bölgesinde, özellikle Pakistan'dan çok uzakta bir IŞİD müfrezesinin ortaya çıkması, Afganistan'da IŞİD ve Taliban arasında gizli anlaşmanın olması konusunda dolaşan sayısız söylentiye yol açıyor. IŞİD ve El Kaide'nin varlığının, Taliban'ın radikalleşmesinde itici güç olduğunu ifade eden analiste göre, Taliban liderliği hükûmetle barışsa bile en radikal kesiminin (özellikle gençlerin) IŞİD'e geçiş süreci ülkenin felaketi olur.

• İran, Suudi Düşmanlarıyla Bağlarını Kesmek İçin Acele Etmiyor

Pentagon'un Mercer Street petrol tankerine düzenlenen saldırıda Tahran'ı sorumlu tutması Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. "Nezavismaya" gazetesinin 11 Ağustos sayısında yayımlanan "[İran, Suudi Düşmanlarıyla Bağlarını Kesmek İçin Acele Etmiyor](#)" başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda söz konusu haber "Tahran, Yemenli Husilere yardımı artırmakla suçlandı" ifadesiyle değerlendirildi. Yazıya göre, İran, Suudi Arabistan makamlarıyla görüş-

me isteğinde bulunmasının yanı sıra Yemen'deki Husi isyancılarına desteğini sürdürmektedir. Nitekim Pentagon, Arap Denizi'ndeki Mercer Street petrol tankerine yapılan saldırı nedeniyle son günlerde yeniden gündeme gelen Husi isyancılarının artan teknik ekipmanlarına dikkat çekerek söz konusu tankeri hedef alan insansız hava araçlarının (SİHA) İran'a ait olduğunu duyurdu. Yazıda görüşlerine başvurulmuş Rusya Dış İlişkiler Konseyi Uzmanı Kirill Semyonov, İran'a yönelik suçlamaları şu şekilde yorumladı: "Yemenli isyancılara sağlanan malzemeler 'iç tüketim' için tasarlanmamıştır. Nitekim İran, Husilere, Yemen'deki operasyonların akışını tersine çevirecek bir silah yerine Suudi Arabistan'daki çeşitli tesislere yankı uyandıran saldırılar için kullanılabilecek silahlar sağlamaya çalışıyor. Böylece İran, Husilerin ana sponsoru olarak görüldüğü için dikkatleri üzerine çekiyor. Uzmana göre, bu türlü bilgilendirme kampanyası Tahran'ın işine geliyor. Gerçekte İran, savaş alanında kullanılabilecek büyük bir silah tedarik etme kapasitesine sahip değil, böyle bir kaynak yok. Teslimatlar hedeflendi. Bunlar demonte olarak teslim edilebilen modern silah türleridir. Sonra zaten Yemen'de toplanıyorlar."

• **Uzman, ABD'nin Afganistan'dan Utanç Verici Kaçışını Saygon'dan Tahliye ile Karşılaştırdı**

Rusya Federasyonu Sosyal Araştırmalar Uzman Enstitüsü kontrolündeki "Vzglyad" gazetesinin 13 Ağustos sayısında Rus siyaset bilimci Dmitry Drobnitsky'nin, "[Uzman, ABD'nin Afganistan'dan Utanç Verici Kaçışını Saygon'dan Tahliye ile Karşılaştırdı](#)" başlıklı değerlendirme yazısında analist, tarihî bir karşılaştırma yapmıştır: "Washington'un Kabil Büyükelçiliğindeki personelinin önemli bir bölümünün tahliye edilmesi için Afganistan'a asker göndermek zorunda kalması, ABD'nin 1975'te Vietnam'da yaşadığı utanç verici kaçıışını andırıyor. Daha önce Washington, büyükelçiliğini Afganistan'dan tahliye etmek için Kabil'e 3 bin asker göndereceğini açıklamıştı. Askerî birliğin Afganistan'dan çekilmesi, Savunma Bakanlığı tarafından gerçekleştirildi. Dışişleri Bakanlığının planına göre, Washington'ın Kabil Büyükelçiliğindeki personelinin tahliye edilmesi konusunda acele etmeyecekti. Ancak Dışişleri Bakanlığı Afganistan'da Taliban'ın askerî ilerleyişinden, şiddet ve istikrarsızlığın artmasından derin endişe duyduklarını ve bu nedenle Kabil'deki büyükelçilik personelinin sayısını önemli ölçüde azaltma kararı aldıklarını söyleyerek orduyu tahliye için yardım etmeye çağırdı."

Uzmana göre, aynı tahliye 1975'te Washington'ın Vietnam Savaşı sırasında Saygon'dan ABD vatandaşlarını tahliye ettiği "Sert Rüzgâr" Operasyonu ile karşılaştırılabilir: "Washington'ın, personelinin tahliyesi sırasında en önemli noktaları korumak için özel kuvvetler transfer etmek zorunda kalması da aynı yenilgi ve utanç verici bir kaçııştır." ABD istihbaratı, Taliban'ın gelecek 30 gün içerisinde Afganistan'ın başkenti Kabil'i kuşatabileceği ve 3 ay içerisinde de kontrolü altına alabileceğini söylemiştir. Yazıya göre bu ihtimal Biden yönetiminin endişelenmesine yol açmıştır.

• Tahran-43'ün İran ve Rusya Dışişleri Bakanlığı Üzerindeki Gölgesi

Rusya'nın Tahran Büyükelçiliğine ait sosyal medya hesabından paylaşılan ve İkinci Dünya Savaşı sırasında Rusya, İngiltere ve ABD liderlerinin işgal altındaki İran'da düzenlediği Tahran Konferansı'na atıfta bulunulan fotoğrafın İran'da tepkilere yol açması Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. Rusya'nın Federal Bilgi Ajansı "Regnum.ru" sitesinde ajansın Doğu bölümünün baş editörü, tarihçi Stanislav Tarasov'un "[Tahran-43'ün İran ve Rusya Dışişleri Bakanlığı Üzerindeki Gölgesi](#)" başlıklı değerlendirme yazısına göre Rus Büyükelçi Levan Dzhagaryan, söz konusu fotoğrafı Rusya ile İngiltere'nin İkinci Dünya Savaşı'nda Nazi ordusuna karşı ittifakını anmak için paylaştığını ve İran'a karşı herhangi bir niyet taşımadığını söylese de bu eylem, İranlı yetkililer arasında memnuniyetsizliğe ve sert tepkilere neden oldu, sosyal ağlar üzerinden öfkeli yorumların yapılmasına yol açtı. Yazıya göre, Tahran, Stalin'in savaş sonrası İran topraklarında, Azerbaycan Demokratik Halk Cumhuriyeti ve Kürt devleti kurmak için yaptığı jeopolitik deneyler, Tahran-43 konferansındaki müttefiklerin bazı gizli anlaşmalarının sonucu olduğuna inanıyor. Bu sorun, ülkenin parçalanmasını amaçlayan ABD jeopolitik projelerinde olduğu gibi, İran'da hâlâ acı bir şekilde algılanıyor. Büyükelçi'nin fotoğrafı, İran'da beklenmedik bir Rus karşıtı duygu dalgasına neden oldu. İran nükleer anlaşmasıyla ilgili gergin durumların yaşandığına da değinen uzman, Biden'ın ekibinin anlaşmayı yenilemeye çalıştığını ve bu noktada ilerlemenin çok zor olduğunu belirtti: "Dolayısıyla İran mantığına göre, Rus ve İngiliz büyükelçilerinin Tahran'daki ortak fotoğrafı bu konuda bir tür ortak duruş olarak algılanabilir." Tarasov'a göre, bundan sonra ne olacağını kimse bilmiyor: "Çin yayını The Global Times'a göre, İranın yeni Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi, Washington'a karşı radikal bir muhalefet pozisyonu alacak ve Çin ve Rusya ile daha yakın etkileşim stratejisine yönelecek. Ancak İran'ın, Çin ve Rusya'nın Ortadoğudaki planlarına şüpheyile bakması nedeniyle bölgede Tahran-Moskova-Pekin strateji ortaklığından bahsetmek pek mümkün değil." Uzman, bu konuda beklenebilecek büyük bir değişikliğin olmadığını ifadelerine ekledi.